

ODA ÇALIŞMALARI

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI GÜNEY ÖZCEBE, MİMARLIKTAN MÜHENDİSLİĞE, MÜHENDİSLİKTEN ORGANİZASYONCULUĞA KADAR ÇOK YÖNLÜ ÇALIŞMALARIYLA MEYDANA GETİRDİĞİ EŞSİZ ESERLERİYLE ÖLÜMSÜZLEŞEN MİMAR SİNAN'I SAYGIYLA ANARKEN MÜHENDİS VE MİMARLARIN MİMAR SİNAN'A YARAŞIR ESERLER YARATMANIN HEYECANINI DUYDUKLARINI BİLDİRDİ.

Bugün ölümünün üzerinden 397 yıl geçen Koca Sinan içimizde bütün ölmezliğiyle yaşamaktadır ve yaşayacaktır da.

Koca Sinan muhteşem ve eşsiz eserleriyle dünyanın hayranlığını kazanmış olup iftiharımız olan eşsiz bir varlığımızdır. Bugün O'nu anarken biz mühendisler O'nun eşsiz eserlerini dile getirerek erişilmezliğini ve ölmezliğini bir kez daha vurgulamak istiyoruz. Sinan hakkında tuhfetül mimaride Sinan için aynen şöyle (Hususa şöyle mimari akil, mühendisi zufünün dindarı kamil, Sinan'ı Kayseri meşhuru Namii) denilmiştir. Bundan da anlıyoruz ki zamanında söylendiği gibi dahi Sinan yalnız bir büyük mimar değil aynı zamanda büyük bir mühendistir de. (Burada şu noktayı belirtmek isteriz. Osmanlı Devrinde yapılar için İmar deyimi kullanıldığından eskiden inşaatları yürütenlere bugünkü mühendislik ve mimarlık deyimi yerine Mimar denilmiştir.)

Mimarlıktan mühendisliğe ve mühendislikten de teşkilatçılığa kadar çok yönlü çalışmalarıyla meydana getirdiği eşsiz eserleriyle erişilmezliğini sağlamıştır. Bu dahi mimar ve mühendisin eserlerini yaratırken en ileri bir planlama tekniği ile yapıların emniyet ve sağlamlık kriterlerine büyük önem verdiği ihtiyaç ve kaynaklar üzerinde fizibilite çalışmaları yaptığı, program organizasyon ve maliyet gibi konularda bugünün modern teknik çalışmalarını aynen uyguladığını görmekteyiz.

Böylece bugün bütün dünyanın hayranlığını kazanan eserlerinin ölmezliğini kendisinin mühendislik alanında çok ileri bir bilgi ve tecrübesine ve bunların maharetle uygulamasına dayanmaktadır.

Koca Sinan Mühendislik alanındaki bilgilerini 31.5 metre çapındaki Süleymaniye ve Sultan Selim Camii kubbelelerinin yüzyıllarca dayanıklılığını sağlayacak bir nitelikte korkusuz inşa ederek ortaya koymuştur.

İşte biz mühendislerin piri olan Koca Sinan hemen her türde eserler yaratmıştır. Koca Sinan hakkında yazılanlara baktığımızda 351 eserinden söz edilmektedir. Yapılan araştırmalarda Sinan'ın 51'i büyük ve 380'i de nispeten küçük olmak üzere 430'dan fazla eseri olduğu ve bu

eserlerin başta camiler olmak üzere medreseler, mescitler, türbeler, imaretler gibi çok çeşitli eserler olduğu görülmektedir. Yaptığı bu eserlerden iki büyük su tesisi ve 8 tane yük köprü birer mühendislik başaserleridir.

Koca Sinan kendi eserlerinden söz ederken, yaptığı köprüleri ve su yollarını en önemli eserleri olarak dile getirmiştir. Sinan'ın bu eserlerin ileri yüzyıllarca evvel yapılmış olmalarına rağmen bugün hala aynı nitelikleri ile ayakta durmakta ve kullanılmaktadır.

Bunlardan İstanbul Kırkçeşme Su Tesisleri kolları birlikte 50 km. uzunluğunda olup 2000 metre kadar kemerleriyle ve 4 km.'ye yakın tüneli ile bir şahaserd 1555 yılında yapımına başlanmış ve 1565 yılında hizmete girmiştir. O tarihten bu yana 420 senedir bu tesis ayakta durmakta ve halen de çalışmaktadır. Keza 35 km.yi bulan Edirne su tesisi de çalışmaktadır. Bu tesisler Sinan'ın birer mühendislik şahaserleridir. Kırkçeşme Suların azemetini şöyle dile getirmek mümkündür :

9 senede tamamlanan bu tesise 40.000.000 akçe sarf edilmiştir. Süleymaniye Camiine ise 53.000.000 akçe sarf edildiğine göre Kırkçeşme su tesislerinin önemi kendinden ortaya çıkmaktadır.

Mimar Sinan'ın teskeretül ebniyesinde 8 büyük köprüden söz edilmektedir. Bu köprülerden bugün üçü milli hudutlarımızın dışında beşi de milli hudutlarımızın içindedir. Dışta kalan köprülerden en meşhuru Vısrgrad köprüsüdür. Sokullu Mehmet Paşa'nın Sinan'a yaptırdığı bu köprü o kadar göznlü ve toplam 299 metre uzunluğundadır. Sinan bu köprüde Türk Kemer tipi kullanmıştır. Bugün Yugoslavya'da restore edilerek kullanılan bu köprü, halkın yaşantısının bir parçası olması yanında Nobel ödülünü kazanan ünvanı bir romanın da konusu olmuştur. Sinan'ın önem verdiği köprülerden birisi de Büyük Çekmece Köprüsüdür. Bugünün tekniğine uygun bir metotla temellerini inşa ettiği köprüyü yıkmamak üzere yapmış ve kendi deyimiyle "Çekmece cesrini bir takı mualla cekkikim ayineyi şel keheşandır" diye vasıflandırmıştır. Bu eserleri yanında Sapanca Gölünün İzmit Körfeziyle birleştirme projesi büyük bir eser olarak tarihi arşivlerde yer almaktadır. Sinan'ın bu projesinde Sapanca Gölünü bir iç tersane olarak kullanmak ve su yolu ile de nakliyat yapmak ve kuruttuğu araziden faydalanmak gibi çok yönlü bir projeyi planlamak ve bunun fizibilitesini yani ekonomik kârlılığını hesaplayarak ortaya koymuştur.

Erişilmez sanat değerleri yanında eserlerinin üstün mühendislik prensipleriyle meydana getirilmiş olması bu eserlerin oluşunun nedenleridir. Koca Sinan'ın sanatkar ruhu ve mimarlığı yanında mükemmel bir mühendis oluşu,

ez eserlerinin meydana gelişine neden olmuştur. Mimar mühendisliği yanında işlerin realizasyonunda yüksek vki idaresi de eklenince Sinan'ın mimar ve mühendislik alanında büyük bir dahi olduğu meydana çıkar.

Evliya Çelebi Sinan için şöyle der : (İşte bu mescitlerin ffesi Süleyman Han Camiini bina eden mimari şöhrat ar binayı ziiktıdar mühendisi darülkarar Koca Sinan Ağar.) Vakfiyesinde ise kadı Sinan'ı nitelendirirken (seçkin ühendislerin gözü kurucu erbabının süsü, zamane üstad- rının üstadı, devrin en hazık sanatkarlarının başı diye zmaktadır.)

1490 yılında Kayseri'nin Ağrinas yönünde doğan ve 12 yılında devşirmeyle orduya alınan ve 1539 yılına kar ordu ile beraber birçok seferlere katılan ve haseki pa- sine erişmiş olan Sinan 1539 yılında 49 yaşında sermi- arand olarak İstanbul'da ölünceye kadar 40 yıl bu görev- i bulunmuştur. Böylece bugünkü Bayındırlık Bakanlığı evkiinde bulunmuş olan Koca Sinan inşaat malzeme ve ganizasyon alanlarında birçok yenilikler getirmiş ve uy- lamıştır. Dahi Sinan hakkında pek çok şey söylemek

mümkündür. Burada ancak kısa bir özetle değindiğimiz konularla serminararı Hassa Koca Sinan'ın yüksek sanatı yanında erişilmez bir mühendis olduğunu da açıklamak istedik.

Biz mühendisler Koca Sinan'ı dahi mimarlığı yanında dahi mühendis Koca Sinan olarak tanımaktayız. Dahi Si- nan'ın damgasını vurduğu devir ondan sonra gelen mühen- dis ve mimarlara örnek olmuştur.

Ölümünün 397. yıldönümünde bu büyük dehanın hatıra- sını saygı ile anarken eserlerini örnek tutarak ruhunu dai- ma yaşatacağız.

Bütün dünyanın hayranlık ve takdirini toplamış olan ve bizlerin de kıvançla hayranı olduğumuz Koca Sinan'ın eserlerinin kitaplara sığmayacağını biliyoruz. Fakat onları toplayarak bütün özellikleriyle tanıtmamız bizim için baş- ta gelen ve yerine getirilmesi gereken bir ödevdir.

Son olarak şunu dile getiriyorum :

Ey mühendisanı cihan ölmez dahi Koca Sinan, ilelebet yaşayacak eserlerin bizlere örnektir. Senin ruhunu senin izinden giderek, sana layık olmaya çalışarak yaşatacağız.

İMAR SİNAN'LA İLGİLİ YAYINLAR

- Ansiklopediler :

- 1- İslam Ansiklopedisi.,
c. X., s.: 655
- 2- Meydan Larousse
c. XI., s. 350 ve aynı ciltin sonundaki
Bibliyografya s. VI.

- Periyodik Eserler :

- 1- Vakıflar Dergisi.,
c. V., s.: 13.
- 2- Dil, Tarih Coğrafya Fakültesi
Dergisi, (mecmuası).
- 3- Mimarlar Odası Yayın Organı; "Mimarlık" sene:
1967., sayı: 11.
Prof. Doğan Kuban'ın Mimar Sinan'ın mimarlığı
ve ilgili bütün yayımları kapsıyan çok önemli
makalesi

II-Kitaplar ;

- 1- Fenn -i Mimari-i Osmani'de
"Risâle-i ebniye"
Bu çok önemli kitabın ODTÜ'e bir nüshası var.
- 2- R. Melul Meric
Mimar Sinan hayatı eserleri ve metinleri
T.T.K. yayını, Ankara 1965

3- Ahmet Refik

- a) "Türk Mimarları"
- b) "Mimar Sinan" 1931 İst.
"Sai Çelebi"den önemli alıntılar var"

4- İsmail Hakkı Konyalı

- a) Mimar Koca Sinan
- b) Mimar Sinan ve eserleri İst. 1950

5- A. Bülent Koçu

Mimar Sinan, İst. 1940

6- Afet İnan, Prof.

Mimar Sinan

7- E. Dietz - D. Aslanape

Türk Sanatı, İst., 1955

IV-Osmanlıca ;

Sâi Çelebi,
"Tezkiretül - Bünyan" İkdâm külliyyatı, İstanbul,
Biografisi
"Sinan'ın kendi ağzından Sâi Çelebiye dikte ettirdiği
biyografisi"

V- Almanca

- Ernst Egli.,
Sinan der Basüemeister
Osmanischer Glanzzeit.
Zürich, 1954 (Çok önemli)